

CUPRINS

Capitolul I. Noțiuni introductive	1
<i>Secțiunea 1. Structura dreptului financiar</i>	1
§1. Finanțele publice	1
§2. Definiția dreptului financiar	3
<i>Secțiunea a 2-a. Izvoarele dreptului financiar</i>	3
§1. Norme constituționale	4
§2. Legislație principală	4
§3. Legislație secundară	5
§4. Legislație europeană	6
<i>Secțiunea a 3-a. Noțiuni specifice dreptului financiar</i>	6
<i>Secțiunea a 4-a. Raporturi de drept financiar</i>	8
§1. Dreptul bugetar	8
§2. Dreptul fiscal	11
2.1. Drept material fiscal	11
2.2. Drept procedural fiscal	12
2.3. Elementele raportului juridic fiscal	13
2.4. Procedura impunerii	16
<i>Secțiunea a 5-a. Instituții și autorități competente</i>	17
§1. Autorități naționale	17
1.1. Autorități centrale	17
1.2. Autorități locale	20
1.3. Autorități în teritoriu	22
§2. Autorități europene	23
§3. Autorități judiciare	24
3.1. Instanțe naționale	24
3.2. Instanțe europene	25
Capitolul al II-lea. Procedura bugetară	27
<i>Secțiunea 1. Aspecte generale</i>	27
§1. Sistemul bugetar	27
1.1. Definiție	27
1.2. Sistemul bugetar național	28
1.3. Sistemul bugetar al UE	30

§2. Sistemul de venituri și cheltuieli publice _____	30
2.1. Sursa finanțelor publice – veniturile publice _____	30
2.1.1. Bugetul de stat _____	32
2.1.2. Bugetele locale _____	33
2.1.2.1. Cote defalcate _____	34
2.1.2.2. Sume defalcate _____	35
2.1.2.3. Transferurile consolidabile _____	37
2.1.2.4. Datoria publică locală _____	37
2.1.3. Bugetul asigurărilor sociale _____	38
2.1.4. Bugetul UE _____	38
2.2. Destinațiile finanțelor publice – cheltuielile publice _____	39
2.2.1. Bugetul de stat _____	40
2.2.2. Bugetele locale _____	40
2.2.3. Bugetul asigurărilor sociale _____	40
2.2.4. Bugetul UE _____	41
§3. Structura bugetului _____	42
3.1. Sistemul bugetar național _____	42
3.1.1. Principalele categorii de venituri _____	43
3.1.2. Principalele categorii de cheltuieli _____	44
3.2. Sistemul bugetar european _____	45
§4. Principiile procedurii bugetare _____	46
4.1. Principii generale _____	46
4.1.1. Principiul universalității _____	46
4.1.2. Principiul neafectării veniturilor _____	46
4.1.3. Principiul publicității _____	47
4.1.4. Principiul unității _____	48
4.1.5. Principiul anualității _____	49
4.1.6. Principiul specializării _____	49
4.1.7. Principiul unității monetare _____	50
4.1.8. Principiul echilibrului bugetar _____	50
4.2. Alte reguli bugetare _____	50
<i>Secțiunea a 2-a. Elaborarea bugetelor _____</i>	<i>52</i>
§1. Ordonatorul de credite _____	52
§2. Cadrul bugetar al României _____	53
§3. Elaborarea bugetului de stat _____	54
3.1. Elaborarea indicatorilor macroeconomici și sociali _____	54
3.2. Stabilirea limitelor de cheltuieli _____	55

3.3. Scrisoarea-cadru _____	55
3.4. Elaborarea propunerilor bugetare _____	57
3.5. Definitivarea limitelor de cheltuieli _____	57
3.6. Definitivarea propunerilor de proiect _____	58
3.7. Elaborarea proiectelor de buget și proiectelor legilor bugetare anuale _____	58
3.8. Însușirea proiectelor de buget și de legi bugetare anuale _____	59
3.9. Înaintarea spre aprobare _____	59
§4. Elaborarea bugetelor locale _____	60
4.1. Elaborarea indicatorilor macroeconomici și sociali _____	60
4.2. Stabilirea limitelor de cheltuieli _____	60
4.3. Scrisoarea-cadru _____	60
4.4. Elaborarea propunerilor de proiect _____	61
4.5. Centralizarea propunerilor de proiect _____	61
4.6. Definitivarea limitelor de cheltuieli _____	61
4.7. Definitivarea proiectelor de buget _____	62
4.8. Controlul bugetelor locale _____	62
4.9. Înaintarea spre aprobare _____	62
§5. Elaborarea bugetelor fondurilor speciale _____	63
5.1. Bugetul asigurărilor sociale de stat _____	63
5.2. Bugetul asigurărilor pentru șomaj _____	63
5.3. Bugetul asigurărilor de sănătate _____	64
§6. Elaborarea bugetului Uniunii Europene _____	64
6.1. Estimările instituțiilor europene _____	64
6.2. Elaborarea proiectului de buget _____	65
6.3. Lectura Consiliului _____	65
6.4. Lectura Parlamentului _____	65
6.4.1. Adoptarea simplă – a doua lectură a Consiliului _____	65
6.4.2. Adoptarea complexă – Comitetul de conciliere _____	65
<i>Secțiunea a 3-a. Aprobarea bugetelor</i> _____	66
§1. Aprobarea bugetului de stat _____	66
§2. Aprobarea bugetelor locale _____	67
§3. Adoptarea bugetelor fondurilor speciale _____	68
§4. Aprobarea bugetului Uniunii Europene _____	68

<i>Secțiunea a 4-a. Execuția bugetară</i>	70
§1. Execuția bugetară în sistemul bugetar național	71
1.1. Repartizarea pe trimestre a veniturilor și cheltuielilor bugetare	71
1.2. Execuția de casă	74
1.3. Realizarea veniturilor la buget	74
1.4. Efectuarea cheltuielilor bugetare	76
1.4.1. Etapa preliminară	77
1.4.2. Etapa principală	78
1.4.2.1. Angajarea creditului bugetar	79
1.4.2.1.1. Contracte administrative	80
1.4.2.1.2. Contractul de muncă ori actul administrativ de numire	82
1.4.2.1.3. Decizii ale ordonatorului de credite	84
1.4.2.2. Lichidarea cheltuielilor	84
1.4.2.3. Ordonanțarea cheltuielilor	87
1.4.2.4. Plata	88
1.5. Monitorizarea exercitată de Ministerul Finanțelor Publice	88
1.6. Modificarea destinației creditelor bugetare	88
1.6.1. Virarea de credite	89
1.6.2. Transferul de credite	89
1.6.3. Suplimentarea de credite	90
1.6.4. Anticiparea de credite	90
1.6.5. Blocarea de credite	91
1.6.6. Anularea de credite	91
§2. Execuția bugetară în sistemul bugetar al Uniunii Europene	91
2.1. Gestiunea directă – centralizată	92
2.2. Gestiunea directă – partajată cu statele membre	92
2.3. Gestiunea indirectă	93
2.4. Operațiuni de venituri	93
2.5. Operațiuni de cheltuire	94
<i>Secțiunea a 5-a. Încheierea procedurii bugetare anuale</i>	94
§1. Încheierea procedurii bugetare în sistemul bugetar național	94
1.1. Bugetele centrale	95

1.2. Bugetele locale _____	95
§2. Încheierea procedurii bugetare în sistemul bugetar al Uniunii Europene _____	96
<i>Secțiunea a 6-a. Controlul exercițiului financiar _____</i>	96
§1. Controlul în sistemul bugetar național _____	96
1.1. Controlul intern/manAGERIAL _____	96
1.2. Controlul financiar preventiv _____	97
1.3. Auditul public intern _____	98
1.4. Controlul ulterior al Curții de Conturi _____	98
§2. Controlul financiar al bugetelor centrale _____	99
§3. Controlul financiar al bugetelor locale _____	100
§4. Controlul în sistemul bugetar al Uniunii Europene _____	100
4.1. Audit intern _____	100
4.2. Audit extern _____	100
<i>Secțiunea a 7-a. Răspunderea ordonatorilor de credite în procedura bugetară _____</i>	101
§1. Aspecte privind răspunderea penală _____	101
§2. Aspecte privind răspunderea contravențională _____	102
<i>Secțiunea a 8-a. Insolvența unităților administrativ-teritoriale _____</i>	104
§1. Starea de criză financiară _____	104
§2. Starea de insolvență _____	105
Capitolul al III-lea. Regimul juridic al drepturilor și obligațiilor fiscale _____	108
<i>Secțiunea 1. Temeiul faptic și legal al drepturilor și obligațiilor fiscale _____</i>	108
§1. Principiile fiscalității _____	108
§2. Drepturile și obligațiile fiscale _____	109
§3. Tipuri de creanțe fiscale – aspecte generale _____	111
3.1. Impozitele _____	111
3.1.1. Impozitele directe _____	112
3.1.1.1. Persoanele juridice _____	113
3.1.1.2. Persoanele fizice _____	114
3.1.1.3. Entitățile fără personalitate juridică _____	118
3.1.2. Impozitele indirecte _____	118
3.1.3. Impozitele centrale _____	119
3.1.4. Impozitele și taxele locale _____	119

3.2. Taxele _____	120
3.3. Contribuțiile sociale _____	121
3.4. Alte sume _____	122
§4. Elementele raportului juridic de impunere _____	122
4.1. Subiectul impunerii _____	122
4.1.1. Contribuabilul _____	122
4.1.2. Plătitorul _____	123
4.1.3. Persoana impozabilă _____	125
4.1.4. Suportatorul impunerii _____	125
4.2. Faptul juridic generator al impunerii _____	125
4.3. Obiectul impunerii _____	128
4.4. Cota de impunere _____	129
4.5. Lichidarea și colectarea impunerii _____	130
4.6. Consecințele juridice ale neexecutării obligațiilor fiscale _____	132
§5. Optimizarea fiscală _____	134
§6. Activitate dependentă vs. activitate independentă _____	137
<i>Secțiunea a 2-a. Obligațiile fiscale directe ale persoanei juridice _____</i>	<i>138</i>
§1. Impozitul pe profit _____	138
1.1. Persoane impozabile _____	139
1.1.1. Definiție și forme de persoane juridice _____	139
1.1.2. Capacitatea fiscală _____	142
1.1.3. Condiții generale privind răspunderea fiscală _____	143
1.2. Determinarea impozitului pe profit – calculul rezultatului fiscal _____	144
1.2.1. Sfera de cuprindere a impozitului _____	144
1.2.2. Baza impozabilă _____	145
1.2.3. Deductibilitatea cheltuielilor _____	147
1.2.4. Rezerve și provizioane _____	151
1.2.5. Regimul bunurilor – Amortizarea fiscală _____	153
1.3. Regimul contabil _____	155
1.3.1. Redactarea documentelor justificative _____	156
1.3.2. Înregistrarea documentelor justificative _____	158
1.3.3. Întocmirea situațiilor contabile recapitulative _____	159
1.3.4. Întocmirea declarațiilor fiscale _____	162
1.4. Declararea și plata impozitului _____	162

1.5. Regimul fiscal aplicabil fuziunilor, divizărilor totale, divizărilor parțiale, transferurilor de active și achizițiilor de titluri de participare între persoane juridice române ori în cadrul Uniunii Europene _____	163
1.5.1. Operațiuni naționale _____	163
1.5.2. Operațiuni între societăți din România și societăți din alte state membre ale Uniunii Europene _____	166
1.6. Regimul fiscal aplicabil societăților-mamă și filialelor acestora din diferite state membre _____	168
1.7. Norme împotriva practicilor de evitare a obligațiilor fiscale care au incidență directă asupra funcționării pieței interne _____	170
1.8. Perspective CCTB și CCCTB _____	174
1.9. Convențiile de evitare a dublei impuneri – CEDI _____	176
1.10. Paradisurile fiscale. Societățile <i>offshore</i> _____	178
§2. Impozitul pe venitul microîntreprinderilor _____	181
2.1. Persoane impozabile _____	181
2.2. Regimul fiscal _____	182
§3. Entitatea fără personalitate juridică _____	185
3.1. Forme de lucru _____	186
3.2. Tratatamentul fiscal _____	186
§4. Angajarea răspunderii solidare _____	187
§5. IP versus IVM _____	190
<i>Secțiunea a 3-a. Obligațiile fiscale directe ale persoanei fizice</i> _____	191
§1. Persoane impozabile _____	191
1.1. Capacitatea fiscală a persoanei fizice _____	192
1.2. Reprezentarea fiscală _____	192
1.3. Transmiterea calității de contribuabil _____	193
§2. Moduri de stabilire a veniturilor impozabile _____	193
2.1. Reținerea la sursă _____	193
2.2. Regimul de autoimpunere _____	194
2.2.1. Sistemul forfetar _____	194
2.2.2. Sistemul real _____	195
2.2.3. Autoimpunerea impozitului pe venit (și a contribuțiilor sociale) _____	196
2.3. Sistemul contabil aplicabil persoanelor fizice _____	198

§3. Impozitul pe venit – forme și venituri impozabile _____	203
3.1. Veniturile din activități independente _____	205
3.2. Veniturile din proprietate intelectuală _____	209
3.3. Veniturile din salarii și veniturile asimilate _____	211
3.4. Veniturile din cedarea folosinței bunurilor _____	213
3.5. Veniturile din investiții _____	215
3.6. Veniturile din pensii _____	219
3.7. Veniturile din activități agricole, silvicultură și piscicultură _____	219
3.8. Veniturile din premii și jocuri de noroc _____	221
3.9. Veniturile din transferul proprietăților imobiliare _____	222
3.10. Veniturile din alte surse _____	223
3.11. Venitul net anual impozabil _____	223
<i>Secțiunea a 4-a. Contribuțiile sociale</i> _____	225
§1. Regimul juridic general _____	225
§2. Contribuțiile de asigurări sociale datorate bugetului asigurărilor sociale de stat – pensii _____	227
2.1. Contribuabilii/plătitorii de venit _____	227
2.2. Veniturile pentru care se datorează contribuția _____	228
2.3. Cotele de contribuții sociale obligatorii _____	230
2.4. Stabilirea, plata și declararea contribuțiilor _____	230
§3. Contribuțiile de asigurări sociale de sănătate datorate bugetului Fondului național unic de asigurări sociale de sănătate _____	231
3.1. Veniturile pentru care se datorează contribuția _____	234
3.2. Cotele de contribuții sociale de sănătate obligatorii _____	237
3.3. Stabilirea, plata și declararea contribuțiilor _____	237
§4. Contribuția asiguratorie pentru muncă _____	237
4.1. Contribuabilii/plătitorii de venit _____	237
4.2. Veniturile pentru care se datorează contribuția _____	238
4.3. Cotele de contribuții sociale obligatorii _____	238
4.4. Stabilirea, plata și declararea contribuțiilor _____	238
<i>Secțiunea a 5-a. Obligații fiscale indirecte. TVA</i> _____	239
§1. Aspecte generale _____	239
§2. Persoana impozabilă _____	240
2.1. Criterii de determinare _____	241
2.2. Înregistrarea în scopuri de TVA _____	251

§3. Operațiuni taxabile _____	256
3.1. Livrarea de bunuri _____	256
3.2. Prestarea de servicii _____	261
3.3. Schimbul de bunuri ori servicii _____	265
3.4. Achizițiile intracomunitare de bunuri _____	265
3.5. Importul de bunuri _____	268
3.6. Scutiri _____	269
§4. Determinarea TVA _____	272
4.1. Faptul generator și exigibilitatea TVA _____	272
4.2. Baza de impozitare _____	276
4.3. Regimul juridic al dreptului de deducere _____	282
4.3.1. Reguli de fond privind deducerea TVA _____	286
4.3.2. Reguli de formă privind deducerea TVA. Factura _____	291
4.3.3. Ipoteze speciale _____	297
4.3.4. Deducerea la TVA și fraudă _____	298
4.4. Regimuri speciale în materie de TVA _____	302
§5. Cotele TVA _____	304
§6. Obligații contabile și declarative. Decontul de TVA _____	305
6.1. Obligații contabile _____	305
6.2. Obligații declarative _____	306
§7. Plata TVA. Rambursarea TVA _____	307
<i>Secțiunea a 6-a. Obligații fiscale indirecte. Accize _____</i>	<i>310</i>
§1. Aspecte generale _____	310
§2. Accize armonizate _____	311
2.1. Produse accizabile _____	311
2.2. Persoane impozabile _____	312
2.3. Regimul suspensiv de accize _____	313
2.4. Regimul de stabilire a obligațiilor fiscale _____	316
§3. Alte produse accizabile _____	317
<i>Secțiunea a 7-a. Obligații fiscale către bugetele locale _____</i>	<i>318</i>
§1. Regimul juridic general _____	318
§2. Impozitul și taxa pe clădiri _____	318
§3. Impozitul și taxa pe teren _____	320
§4. Impozitul pe mijloacele de transport _____	322
§5. Taxa pentru eliberarea certificatelor, avizelor și autorizațiilor _____	323

§6. Taxa pentru folosirea mijloacelor de reclamă și publicitate _____	324
§7. Impozitul pe spectacole _____	325
§8. Taxe speciale _____	326
§9. Alte taxe locale _____	326
<i>Secțiunea a 8-a. Taxe</i> _____	327
§1. Regimul juridic general _____	327
§2. Raportul juridic fiscal privitor la taxe _____	327
2.1. Subiectul _____	327
2.2. Conținutul raportului juridic _____	328
2.3. Baza de impunere _____	329
§3. Stabilirea și colectarea taxelor _____	329

Capitolul al IV-lea. Proceduri de stabilire și evidențiere

a creanțelor fiscale _____	331
<i>Secțiunea 1. Principiile procedurii fiscale</i> _____	331
<i>Secțiunea a 2-a. Competența organelor fiscale</i> _____	333
<i>Secțiunea a 3-a. Înregistrarea fiscală</i> _____	335
§1. Persoanele înregistrabile _____	335
§2. Procedura de înregistrare _____	337
2.1. Declarația de înregistrare fiscală _____	337
2.2. Codul de identificare fiscală _____	339
2.3. Certificatul de înregistrare fiscală _____	340
2.4. Registrul contribuabililor _____	341
<i>Secțiunea a 4-a. Actul administrativ fiscal</i> _____	342
<i>Secțiunea a 5-a. Stabilirea creanțelor și obligațiilor fiscale</i> _____	349
§1. Titlurile de creanță fiscală _____	349
1.1. Declarația fiscală _____	350
1.2. Decizia de impunere _____	353
1.3. Stabilirea bazei de impozitare prin estimare _____	355
§2. Rezerva verificării ulterioare _____	357
<i>Secțiunea a 6-a. Prescripția dreptului de a stabili creanțe fiscale</i> _____	357
<i>Secțiunea a 7-a. Control fiscal</i> _____	364
§1. Inspecția fiscală _____	364
1.1. Subiectele inspecției fiscale _____	364
1.2. Obiectul inspecției fiscale _____	365

§2. Reguli specifice derulării inspecției fiscale _____	366
2.1. Avizul de inspecție fiscală _____	366
2.2. Locul și durata inspecției fiscale _____	367
2.3. Obiectul inspecției fiscale _____	367
2.4. Drepturile și obligațiile contribuabilului _____	368
§3. Finalizarea inspecției fiscale _____	369
3.1. Acte fiscale de control _____	369
3.2. Concluziile inspecției fiscale _____	371
§4. Controlul inopinat _____	372
§5. Controlul antifraudă _____	373
§6. Verificarea situației fiscale personale _____	373
§7. Verificarea documentară _____	374

Capitolul al V-lea. Proceduri de stingere a obligațiilor fiscale _____

376

Secțiunea 1. Executarea voluntară a obligațiilor fiscale _____

376

§1. Plata _____	376
1.1. Cine poate face plata? _____	377
1.2. Termenul de plată _____	377
1.3. Modul de plată _____	379
1.4. Data plății _____	379
§2. Compensarea și dreptul de restituire/rambursare _____	380
§3. Restituirea de sume _____	381
§4. Ordinea stingerii obligațiilor fiscale _____	382

Secțiunea a 2-a. Incidente în procedura de executare

a obligațiilor fiscale _____

383

§1. Obligațiile fiscale accesorii _____	383
§2. Înlesniri la plată _____	386
2.1. Constituirea de garanții _____	388
2.2. Măsurile asigurătorii _____	389

Secțiunea a 3-a. Executarea silită a obligațiilor fiscale _____

391

§1. Prescripția dreptului de a cere executarea silită și a dreptului de a cere restituirea _____	391
§2. Procedura de executare silită _____	394
2.1. Executarea silită prin poprire _____	398
2.2. Executarea silită a bunurilor mobile _____	400
2.3. Executarea silită a bunurilor imobile _____	401

§3. Valorificarea bunurilor puse sub sechestru _____	402
3.1. Valorificarea bunurilor prin înțelegerea părților _____	402
3.2. Valorificarea bunurilor prin vânzare directă _____	403
3.3. Valorificarea bunurilor prin vânzare la licitație _____	403

Capitolul al VI-lea. Contestarea actelor emise de organele fiscale _____ 405

Secțiunea 1. Contestarea actelor emise de organele fiscale _____ 405

§1. Contestarea administrativă – procedură prealabilă obligatorie _____	406
---	-----

§2. Contestarea judiciară a soluției din procedura prealabilă _____	413
---	-----

2.1. Procedura în cazul acțiunilor în anulare _____	417
---	-----

2.2. Procedura de judecată în cazul acțiunilor în obligația de a face _____	419
---	-----

2.3. Suspendarea judiciară a executării actului administrativ fiscal _____	421
--	-----

§3. Căi de atac _____	423
-----------------------	-----

§4. Hotărâri preliminare _____	425
--------------------------------	-----

§5. Trimiteri preliminare _____	425
---------------------------------	-----

Secțiunea a 2-a. Contestarea la executare silită _____ 427

Secțiunea a 3-a. Contestarea procesului-verbal de constatare și sancționare a unei contravenții în materie fiscală _____ 430

§1. Aspecte generale _____	432
----------------------------	-----

§2. Impozitele directe în spațiul Uniunii Europene _____	433
--	-----

2.1. Impunerea persoanei fizice _____	433
---------------------------------------	-----

2.2. Impunerea persoanelor juridice _____	433
---	-----

2.3. Interzicerea impunerilor interne discriminatorii _____	434
---	-----

2.4. Obligația de neutralitate privitor la libertățile fundamentale _____	436
---	-----

2.4.1. Nediscriminarea pe teme de cetățenie ori naționalitate _____	437
---	-----

2.4.2. Libertatea de circulație a mărfurilor _____	438
--	-----

2.4.3. Libertatea de circulație a persoanelor _____	439
---	-----

2.4.3.1. Lucrătorii _____	439
---------------------------	-----

2.4.3.2. Dreptul de stabilire _____	441
-------------------------------------	-----

2.4.3.3. Impozitarea societăților _____	442
---	-----

2.4.4. Libertatea de circulație a serviciilor _____	442
2.4.5. Libertatea de circulație a capitalurilor _____	443
§3. Impozitele indirecte în spațiul Uniunii Europene _____	444
3.1. TVA _____	445
3.2. Accize _____	445
3.3. Taxele vamale – Uniunea vamală _____	446
3.4. Interzicerea taxelor cu efect echivalent taxelor vamale _____	447
3.5. Interzicerea ajutoarelor de stat _____	448
§4. Cooperarea administrativă în materie fiscală _____	450
4.1. Cooperarea administrativă privind fiscalitatea directă _____	450
4.2. Cooperarea administrativă privind TVA _____	450
4.3. Cooperarea administrativă privind accizele _____	451
4.4. Recuperarea creanțelor fiscale _____	451
§5. Sesizarea Curții _____	452
Bibliografie selectivă _____	453